

НАРОДНА БАНКА СРБИЈЕ

ОБУКА
ЗА ЗАПОСЛЕНЕ У ПОСЛОВНИМ БАНКАМА КОЈИ
РАДЕ СА ГОТОВИМ НОВЦЕМ

- ▶ РЕГУЛАТИВА
- ▶ ПЕРАДА НОВЧАНИЦА И КОВАНОГ НОВЦА
- ▶ НОВЧАНИЦЕ ОБОЈЕНЕ УПОЗОРАВАЈУЋОМ БОЈОМ “**ALERT COLOUR**“
- ▶ ЗАШТИТНИ ЕЛЕМЕНТИ ОРИГИНАЛНОГ ГОТОВОГ НОВЦА
- ▶ КАРАКТЕРИСТИКЕ АКТУЕЛНИХ ТИПОВА ФАЛСИФИКАТА ГОТОВОГ НОВЦА
- ▶ ПРАКТИЧАН РАД НА ПРЕПОЗНАВАЊУ КАРАКТЕРИСТИКА ФАЛСИФИКОВАНОГ ГОТОВОГ НОВЦА

Сектор за послове с готовином

септембар 2012. године

НАРОДНА БАНКА
СРБИЈЕ

РЕГУЛАТИВА

Сектор за послове с готовином
септембар 2012. године

КОНВЕНЦИЈА ИЗ 1929.

ПРОПИСИ КОЈИ РЕГУЛИШУ ПОСТУПАЊЕ СА НОВЦЕМ ЗА КОЈИ ПОСТОЈИ СУМЊА ДА ЈЕ ФАЛСИФИКОВАН

ЗАКОН О МЕЂУНАРОДНОЈ КОНВЕНЦИЈИ О СУЗБИЈАЊУ ПРАВЉЕЊА ЛАЖНОГ НОВЦА (9. децембар 1930. године)

- ✿ Конвенција прописује кривичне санкције за прављење лажног новца, преиначавање оптицајног новца и стављање у оптицај лажног новца ако постоји сазнање да је новац лажан.
- ✿ Кажњава се и за покушај.
- ✿ Није дозвољено различито санкционисање наведених дела с обзиром на порекло новца (домаћи или страни новац).
- ✿ Кажњиво је прављење и прибављање оруђа или других предмета намењених прављењу лажног новца или преиначавању оптицајног новца.
- ✿ Лажни новац као и оруђа и остали предмети који су коришћени за израду лажног новца одузеће се и биће конфисковани и предати влади или емисионој банци која је новац издала.
- ✿ Све земље потписнице Конвенције имаће свој Централни биро који сарађује са централним бироима других земаља потписница Конвенције, емисионом банком и полицијским властима у земљи у борби против фалсификовања новца (информације о пуштању новца у оптицај, повлачењу из оптицаја, роковима замене, појави и опису фалсификата, размена фалсификованих новчаница итд).

КРИВИЧНИ ЗАКОНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

2. КРИВИЧНИ ЗАКОНИК РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Глава двадесетдруга КРИВИЧНА ДЕЛА ПРОТИВ ПРИВРЕДЕ

Фалсификовање новца Члан 223

- (1) Ко направи лажан новац у намери да га стави у оптицај као прави или ко у истој намери преиначи прави новац, казниће се затвором од две до дванаест година и новчаном казном.
- (2) Ко прибавља лажан новац у намери да га стави у оптицај као прави или ко лажан новац ставља у оптицај, казниће се затвором од једне до десет година и новчаном казном.
- (3) Ако је делом из ст. 1. и 2. овог члана направљен, преиначен, стављен у промет или прибављен лажан новац у износу који прелази милион и петсто хиљада динара, односно одговарајући износ у страном новцу, учинилац ће се казнити затвором од пет до петнаест година и новчаном казном.
- (4) Ко лажан новац који је примио као прави, па сазнавши да је лажан, стави у оптицај или ко зна да је начињен лажан новац или да је лажан новац стављен у оптицај, па то не пријави, казниће се новчаном казном или затвором до три године.
- (5) Лажан новац одузеће се.

Прављење, набављање и давање другом средстава за фалсификовање Члан 227

- (1) Ко прави, набавља, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажног новца или лажних хартија од вредности, казниће се затвором од шест месеци до пет година и новчаном казном.
- (2) Ко прави, набавља, продаје или даје другом на употребу средства за прављење лажних платних картица или лажних знакова за вредност, казниће се новчаном казном или затвором до три године.
- (3) Средства из ст. 1. и 2. овог члана одузеће се.

ЗАКОН О НБС

3. ЗАКОН О НАРОДНОЈ БАНЦИ СРБИЈЕ

Члан 58

Фалсификати папирних новчаница и фалсификовани или оштећени (пробушени) ковани новац нису законско средство плаћања.

Ако постоји сумња да су новчанице и ковани новац који су законско средство плаћања у Републици Србији фалсификовани или су фалсификоване стране новчанице, Народна банка Србије утврђује њихову аутентичност.

Новчанице и ковани новац из става 1. овог члана предају се Народној банци Србије без накнаде.

Народна банка Србије прописује начин поступања с новчаницама и кованим новцем из става 2. овог члана.

Народна банка Србије прописује услове под којима се могу репродуковати новчанице и ковани новац који су у оптицају или су повучени из оптицаја.

4. ОДЛУКА О ПОСТУПАЊУ СА НОВЦЕМ ЗА КОЈИ ПОСТОЈИ СУМЊА ДА ЈЕ ФАЛСИФИКОВАН (Службени гласник РС број 18/2011)

Овом одлуком уређује се начин поступања Народне банке Србије, банака и овлашћених мењача с новцем за који постоји сумња да је фалсификован.

Банке и овлашћени мењачи дужни су да проверавају аутентичност новца, и то приликом његовог пријема од клијената, при обради новца и пре исплате клијентима, као и да новац за који имају сумњу да је фалсификован доставе Народној банци Србије ради експертизе.

Ако је подносилац новца за који постоји сумња да је фалсификован присутан у моменту констатовања ове сумње – банка и овлашћени мењач о овој сумњи одмах обавештавају тог подносиоца и Министарство унутрашњих послова (у даљем тексту: МУП). Овом подносиоцу се новац за који постоји сумња да је фалсификован привремено одузима, уз истовремено издавање потврде о привремено

ФАЛСИФИКАТИ

одузетом новцу (Прилог 1), и упућује молба да сачека долазак представника МУП-а.

Када је подносилац новца лице које поседује дипломатски пасош – банка и овлашћени мењач поступиће на начин из става 1. ове тачке, с тим што се неће обавештавати МУП.

После извршене експертизе, Сектор доставља банци извештај о извршеној експертизи новца достављеног под сумњом да је фалсификован (прилози 3 и 4), у коме се констатује да ли је реч о фалсификату (Прилог 3) или о аутентичном – оригиналном новцу (Прилог 4). Ако се констатује да је реч о фалсификату – одређују се квалитет израде фалсификата, индикатив и тип фалсификата (ако постоји).

Фалсификати новца рангирају се по успешности израде, односно по степену сличности у односу на оригинални новац – на следећи начин:

- ✿ фалсификат лоше израде (1),
- ✿ фалсификат осредње израде (2),
- ✿ фалсификат добре израде (3),
- ✿ фалсификат веома добре израде (4),
- ✿ опасан фалсификат(5).

Ако се констатује да је реч о оригиналном новцу – Сектор доставља банци одговарајућу вредност тог новца у истој валути или за тај износ одобрава рачун банке. Банка обезбеђује да се новац без одлагања врати подносиоцу или обезбеђује да се подносиоцу одобри рачун.

Народна банка Србије обавештава МУП, банке и овлашћене мењаче о појави нових типова фалсификата новца, и то фалсификата веома добре израде (ознака 4) и опасних фалсификата (ознака 5).

Народна банка Србије организоваће обуку за запослене у банкама, овлашћеним мењачима и МУП-у – ради њиховог упознавања са елементима заштите новца и ефикаснијег препознавања новца за који постоји сумња да је фалсификован.

5. ОДЛУКА О УСЛОВИМА ПОД КОЈИМА СЕ МОГУ РЕПРОДУКОВАТИ НОВЧАНИЦЕ И КОВАНИ НОВАЦ (Службени гласник РС број 18/2011)

Овом одлуком уређују се услови под којима се могу репродуковати новчанице и ковани новац које Народна банка Србије издаје у складу са Законом о Народној банци Србије. Под новчаницама и кованим новцем из става 1. ове тачке подразумевају се новчанице и ковани новац који су у оптицају, или су повучени из оптицаја а рок замене им није истекао.

Репродукција новчанице или кованог новца или дела новчанице, односно кованог новца подразумева њихову електронску слику или слику израђену на подлози, при чему се ствара општи утисак да је у питању новчаница, односно ковани новац из тачке 1. ове одлуке.

Новчанице и ковани новац могу се репродуковати ако је очигледно да није реч о новчаницама или кованом новцу из тачке 1. Ове одлуке, а нарочито у следећим случајевима:

- ✿ кад је репродуковано само лице или само наличје новчанице, односно кованог новца а при том су димензије репродукције веће од 125%, односно мање од 75% димензија новчанице, односно кованог новца;
- ✿ кад је репродуковано и лице и наличје новчанице, односно кованог новца а при том су димензије репродукције веће од 200% или мање од 50% димензија новчанице, односно кованог новца;
- ✿ кад је репродукција израђена у црно-белој техници, независно од димензија новчанице, односно кованог новца;
- ✿ кад је у питању електронска репродукција чија резолуција није већа од 72 тачке по инчу (dpi).

Народна банка Србије може, на захтев заинтересованих лица, дати сагласност за репродуковање новчанице или кованог новца и када та репродукција не испуњава услове из тачке 3. ове одлуке – ако процени да таква репродукција неће изазвати погрешно уверење да је реч о новчаници, односно кованом новцу из тачке 1. те одлуке.